

dirimenda est. Absolutè enim non repugnat Deum creaturis quædam miracula patranti facultatem concedere, v. g. quosdam morbos sanandi. Quid autem à Deo factum sit, utrùm verè hanc potestatem concesserit vel non concesserit, vix sine revelatione cognosci potest. Undè cùm Scripturarum divinitatem nondum comprobaverimus, hinc ab illa quæstione abstinemus.

Præterèa, intendimus tantùm in hoc Tractatu Deistas confutare. Hic scopus noster, hoc propositum, hoc studium totum. Jam verò quæstio hæc philosophos christianos inter et theologos exagitur, quibuscum belligerare animus non est. Itaque, licèt probabiliorem existimemus opinionem eorum qui asserunt dæmones non posse efficere vera et propriè dicta miracula, licèt firmo animo credamus dæmones non posse saltem miracula splendidiora et primi ordinis patrare, qualis est, v. g. mortui resurrectio, tamen, in hac disputatione, partes nullas suscipiemus, sed Deistas in utraque sententia refellemus. Ostendemus nempe, sive dæmones possint efficere miracula, sive non, religionem nostram ex miraculis firmissimè demonstrari; quia certum est miracula quibus innititur religio judaïca et christiana, non posse nisi à Deo esse. Hæc viâ confutabuntur Deistæ in quavis sententia. Si progrediendo, argumenta valebunt in quavis theologorum opinione, et libera erunt à controversiis magno animorum æstu in schola agitatis. Quod sanè est, ut mihi videtur, maximi momenti. Hæc methodus igitur nullum effugium Deistis relinquet, dum ex adverso, qui dæmones non posse miracula efficere contendunt, quique in hac sententia incredulos

revincunt, illis diverticulum suppeditant. Deistæ enim reponunt illos theologos vel philosophos, in sententia incerta et à multis christianis controversa, arguentari. Quod incommodum grave et à nobis devitatur. Hinc anteponenda videtur hæc, quam sequimur, methodus.

His annotatis, dicendum occurrit de vi et efficacia miraculorum in probanda revelatione.

CAPUT SEPTIMUM.

De auctoritate miraculi in probanda revelatione.

In Pentateucho innumera memorantur prodigia facta ad demonstrandam divinam Moisis legislationem et religionis, quam judæis annuntiabat, divinitatem. Talia sunt, v. g. virgæ Aronis in serpentem mutatio, conversio aquæ fluminis in sanguinem, omnes plagæ ægyptiacæ, ranarum, ciniphum, muscarum, pestis in jumentis, ulcerum, grandinis, locustarum, tenebrarum densissimarum, necnon illarum plagarum cessatio, omnium primogenitorum Ægypti percussio, exceptis judæis, transitus maris rubri, columna ignea judæis illucens, aquæ à petra eductæ, manna è cælo descendens, quod per quadraginta annos judæis fuit in esca; israëlitarum sanatio intuitu ænei serpentis facta.

In Evangelio Christus legitur, ad confirmandam, quam predicabat, doctrinam, permulta patris signa et prodigia, v. g. sanasse infirmos, languidos, claudos, cæcigenis visum restituisse, mortuos excitasse, quinque milia virorum cum quinque panibus saturas-

se. Legitur ipsum tertiâ die è mortuis surrexisse, in cœlum ascendisse. In aliis Novi testamentis libri apostoli leguntur miracula alia insignia, ad firmandam Christi religionem, peregrisse.

Porrò hic agitur utrùm religio tum judaïca, tum christiana, sit vera et divina, suppositâ veritate omnium miraculorum quæ, tum in Pentateucho, tum in Evangelio, in confirmationem et probationem revelationis mosaïcæ et christianæ facta perleguntur (quæ quidem miraculorum veritas nondum expenditur, cujusque certitudo postea demonstrabitur, et extrâ omne dubium constituetur).

Quidam Deistæ fatentur religionem, tum judaïcam, tum christianam, verè esse divinam, si tantis prodigiis firmetur: undè religionis, tum mosaïcæ, tum christianæ veritatem infirmant tantummodò quia, ut opinantur, illa miracula certa non sunt, et quia hæc patrata fuisse pervinci non potest.

Alii Deistæ plures huic impietati novam addunt. Negant religionem istis miraculis et portentis firmatam, ideò esse veram et divinam, quia, inquiunt, hæc portenta virtuti dæmonum, aut geniorum maleficorum, tribui possunt.

In præsentî capite postremos illos religionis hostes debellabimus. Contrâ illos demonstrare aggredimur religionem, sive mosaïcâ, sive christianam, positâ veritate prodigiorum quæ, vel in Pentateucho, vel in Evangelio, vel in aliis Novi testamenti libris leguntur, necessariò esse divinam, Deique legatum esse qui suam missionem tot et tantis miraculis confirmavit.

PROPOSITIO.

Signa et prodigia quæ leguntur in Pentateucho, si semel demonstretur hæc verè facta fuisse, religionis mosaïcæ veritatem et divinitatem firmissimè demonstrant. Idem dicendum est de religione christiana, si semel demonstretur veritas miraculorum quæ vel in Evangelio, vel in aliis Novi testamenti libris commemorantur.

PROB. 1°. Ex consensu omnium ferè populorum; omnes enim gentes, omnes ferè homines, inter diversas suæ religionis (veræ et falsæ) probationes præcipuum locum dederunt miraculis quæ in ejusdem religionis gratiam facta esse crediderunt. Ita judæi, christiani, pagani. Ergo universis hominibus omni ævo persuasum est miracula esse signum divinitatis, et certissimum revelationis argumentum.

PROB. 2°. Homines naturaliter propensi sunt ad credendam religionem in cujus gratiam tot et tanta patrata sunt miracula quot et quanta pro religione judaïca et christiana facta perleguntur. Unicuique ex sensu intimo constat se non posse, si attentus sit, consensum denegare religioni, in cujus confirmationem omnes leges naturæ, saltem cognitæ, invertuntur, infringuntur. Miracula nostrum consensum rapiunt. Nemo potest illis obsistere. Jam verò hæc invicta propensio quâ rapimur ad assentiendum religioni miraculis firmatæ, probat hæc miracula esse Dei loquelam et signum, procat religionem in cujus gratiam patrantur, esse veram

et divinam; cum enim sit naturalis, invicta et ineluctabilis, à Deo ipso oritur, nec consequenter potest nos in errorem inducere; ergo, etc.

Præterea, sicuti nemo potest attentò animo intueri planetas, solem, cursum siderum, uno verbo, quæcumque sunt in orbe universo mirabilia, nisi admiratione obstupefactus agnoscat Deum infinitè potentem et sapientem esse orbis universi conditorem; ita nemo potest attentè legere quæcumque in Pentateucho et Evangelio mirabilia referuntur, nisi statim et invictà propensione judicet hæc esse divina, hæc à Deo fuisse peracta.

PROB. 5°. Certa est existentia corporum, Id non inficiabuntur ipsi Deistæ quos hic impugnamus, nisi ab omnibus irrideri velint. Idèò autem certa est corporum existentia, quia omnes sensus referunt existere corpora, et quia, posità illà relatione sensuum, necessariò et propensione naturali movemur ad credendum existere corpora; undè foret ipse Deus autor erroris, si non existerent corpora: atqui propensio quâ movemur assentiendum religioni miraculis confirmatæ, non minùs efficaciter illius religionis veritatem et divinitatem demonstrat, quàm propensio ex relatione sensuum nascentis corporum existentiam probat. Altera enim non minùs est naturalis et invicta quàm alia. Utramque Deus mentibus nostris impressit. Neutra consequenter fallax esse potest, nisi Deus ipse censeatur erroris autor. Ergo, etc.

Et certè fingamus animo philosophos deistas qui tantam jaclitant animi fortitudinem pectorisque robur,

testes esse omnium prodigiorum quæ in Pentateucho perleguntur. Quis inter ipsos Moïsen vitæ et necis arbitrum, elementis et naturæ imperantem cernens, ipsum aspernaretur? Quis ibi digitum Dei non agnosceret? Quis inter ipsos Dathan et Abiron rebelles, terrâ dehiscente absorptos, sine tremore conspiceret? Quis inter illos tam miserandæ tamque luctuosæ fortis periculo sese vellet committere? Quis pertinaciæ finem non faceret? Quis cedere nescius in incredulitate sua perseveraret? Non puto unum esse qui, in hisce circumstantiis positus, Moïsen audire abnueret. Nullus inter eos qui eum non exciperet eodem modo ac si cælo emissus advenisset. Ergo religio miraculis confirmata, præsertim si tot et tanta sint quot et quanta in Pentateucho et Evangelio perleguntur, propensione naturali, et consequenter ab ipso Autore naturæ insitâ, divina judicatur; ergo divina est; aliòquin in errorem ineluctabilem induceremur: quod divinæ veracitati repugnat.

PROB. 4°. Miracula quæ in Pentateucho et Evangelio perleguntur, religionis tum judaicæ, tum christianæ divinitatem astruunt, modò soli Deo tribui possint, non verò dæmonibus, ut opinantur Deistæ. Propositio hæc evidens est. Si enim Deus ipse hæc miracula confecerit, cum nihil possit agere ad confirmandum errorem, manifestum est religionem, in cujus gratiam patrata sunt hæc prodigia, esse veram et divinam. Atqui, reipsâ, soli Deo tribui possunt hæc miracula; non verò entibus creatis generi humano infensis, geniis malevolis, seu dæmonibus, ut opinantur Deistæ. Sive enim dæmones,

ita concedente Deo, possint quosdam effectus stupendos operari, qui vires humanas superent sive non (quod in præsentibus non expendimus) saltem certum est ipsos non esse autores signorum et prodigiorum quæ in Pentateucho et Evangelio leguntur.

Nam, 1°. Deus supremum habet dominium in orbem hunc universum. Ipsi est rerum hujus mundi universalis administratio; non potest illo dominio sese spoliare, non potest è suo solio descendere; non potest consequenter dæmonibus impertiri hujus mundi administrationem: atqui Deus non potest dæmonibus concedere facultatem naturæ ordinem suspendendi, elementis, mari, ventis imperandi; uno verbo, ea omnia peragendi quæ in Pentateucho et Evangelio perleguntur, quin ipsis imperiatur dominium suum, et ipsis curam hujus mundi committat, saltem in rebus multis quæ sunt maximi momenti. Ergo hæc signa non possunt tribui dæmonibus.

2°. Administratio hujus mundi debet esse sancta, sapiens, justa, et erga homines benefica: atqui tamen, si dæmones possent sese immiscere rebus hujus mundi, si tanta potestas eis concessa fuisset à Deo, ut possent naturæ leges infringere, homines sanare, eos à mortuis excitare, escam à cælo demittere, fluminis et maris cursum suspendere, regiones innumeris plagis affligere, homines occidere, uti in Ægypto contigit, eos in terræ viscera detrudere, uno verbo, ea omnia efficere quæ in Pentateucho et Evangelio memorantur; tunc rerum hujus mundi administratio nec posset esse sancta, nec sapiens, nec justa, nec erga homines bene-

fica; cum enim dæmones ex natura sua velint quidquid malum est; inordinatum, iniquum et hominibus nocivum, sanè tantam potestatem ad peragendum in orbe universo malum et injustum, ad perturbandum ordinem, et ad nocendum hominibus adhiberent.

3°. Si dæmones naturæ cursum possent pro arbitrio suspendere, aut quovis flectere, bonam et malam valeditudinem, vitam vel mortem hominibus dividere, etc., quid igitur Deus proprium sibi servavit? Quomodo ipsius potestas à potentia dæmonum distingui poterit?

4°. Si dæmones seu mali spiritus potuerint homines tot plagis afflictere, quot narrantur in Pentateucho; si potuerint ipsos in terræ sinus immergere; si potuerint ipsos sanare, per quadraginta annos escam cælestem ipsis præbere, etc., si, uno verbo, possint pœnis vel beneficiis homines afficere; ergo reverà homines debent et possunt ipsorum opem supplices efflagitare, ipsorum iram reformidare, eis spe et metu adjungi, eosque colere: atqui tamen, illud absurdum est et impium.

5°. Hæc omnia portenta quæ in Pentateucho et Evangelio referuntur, nomine Dei unius, cæli terræ Creatoris peracta sunt, uti constat ex lectione illorum librorum: atqui dæmones, etsi quædam stupenda peragere possent, tamen nomine Dei unius hæc omnia quæ in Pentateucho et Evangelio referuntur, nunquam peragere potuerunt; impossibile est enim ut Deus summè bonus et verax permittat dæmonibus ut miracula parent nomine Dei unius, nomine Creatoris cæli et terræ. Nam in illa hypothesi Deus suam potestatem et suum nomen mendacio commodaret, ageret contra

seipsum, et homines in errorem induceret. Ergo, etc.

6°. Elsi diabolus patrare posset quædam miracula, sanè ea non patraret ad confirmandam doctrinam sanctam, quæ omnibus cupiditatibus adversatur, quæ virtutes omnes præcipit, vitia euneta prohibet: atqui religio judaica et potissimum christiana sancta est, cupiditatibus adversatur, virtutes omnes præcipit, vitia prohibet, ut sciunt quicumque hanc religionem norunt, uti fatentur ipsi Deistæ quos refellimus, quique ipsius præcepta mo. alia laudant et admittunt ut eximia; ergo miracula quæ in gratiam religionis judaicæ et christianæ peracta sunt, non fuerunt à dæmone confecta.

7°. Vel dæmones, seu genii mali, habent potestatem patrandi miracula, vel non. Si non habent, ergo miracula quæ in Pentateucho et Evangelio leguntur, à Deo immediatè peracta sunt, vel saltem mediatè, et ministerio angelorum, ac consequenter probant veritatem religionis in cujus gratiam peracta sunt, cum Deus, nec angeli boni, ipsius ministri, possint errorem annuntiare, vel confirmare.

Si dæmones possent, ita permittente Deo, quædam patrare miracula, certè debet Deus, in hac hypothese, suppeditare media quibus dignosci possit illa miracula esse diabolica. Si enim tale medium Deus non suppeditet, tunc opus divinum cum diabolico necessario confundetur, nec poterit ab eo secerni. Dietis tam absurdis refragatur humanum ingenium.

Insuper, si homines tale medium non habent, tunc in errorem necessarium inducentur, nec unquam dignoscere poterunt an Deus ipse loquatur, an vera religio

reveletur, an autem falsa à dæmone proponatur: atqui Deus homines perpetuis dubitationibus fluctuari, et in errorem necessarium induci, præsertim in iis quæ ad religionem attinent, permittere non potest; ergo Deus, in hypothese in qua dæmones miracula possent patrare, media suppeditaret quibus secernerentur opera diaboli à miraculis divinis.

Porro nullum est medium quo cognosci possit miracula veteris et novi Testamenti fuisse à dæmone peracta. Illa enim media, si quæ forent, vel essent alia miracula splendidiora et numero plura opposita, vel doctrinæ in cujus gratiam edita sunt, evidens repugnantiæ. Atqui, 1°. alia splendidiora miracula, Christi aut Moïsi miraculis adversa, perpetrata non fuerunt. Magi quidam Pharaonis quædam Moïsis prodigia imitari conati sunt, sed imperfectè admodum. Multa miracula à Moïse peracta sunt, quæ ipsi nequidem imitari potuerunt. Isti sese victos fateri coacti sunt, signaque adeo splendida operatus est hebræorum legislator, ut ipse Pharaeo egyptiique adstantes exclamare coacti sint: *digitus Dei est hic*. Quantum ad miracula Christi, nulla alia signa ipsis opposita peracta sunt, uti constat inter omnes, et adeò insignia fuere, ut alia nulla majora excogitari possint. 2°. Nec doctrina in cujus gratiam facta sunt Christi et Moïsis miracula, est evidenter falsa, sed potiùs sancta, rationi legique naturali consona, uti in decursu Tractatùs fusiùs evolvemus. Ergo, etc.

His omnibus adde incredulos nec admittere existentiam dæmonum, nec revelationem cujus ope tantum malos illos spiritus existere probari potest; non pos-

sunt igitur affirmare miracula quæ in Pentateucho et Evangelio referuntur, tribuenda esse daemionibus.

PROB. 5°. Possibilis est revelatio. Non solum potest Deus officia legis naturalis cupiditatibus ac præjudiciis obscurata nobis clarius manifestare, verum etiam potest nos edocere veritates sublimes quæ lumine naturali non innotescunt; potest altissima, quæ intellectum nostrum superant, mysteria nobis revelare; cum enim sit infinitus, multa cognoscit quæ captum nostrum prætervolant; cum sit summus rerum omnium dominus, jus habet exigendi ut veritatibus per se vel suos legatos revelatis fidem concedamus; nec tantum potest veritates sublimes menti humanæ impervias nobis revelare, verum etiam dare nobis præcepta positiva, à lege naturali distincta, quæ ratione nullatenus innotescunt. Hæc multis argumentis demonstravimus, ubi de possibilitate revelationis dictum est.

Deus autem non potest exigere ut mysteriis à se revelatis fidem firmissimam concedamus, præceptaque positiva, à lege naturali distincta, observemus, nisi perspicua nobis subministret argumenta quibus constet veritates fidei nostræ propositas, dataque præcepta è cælo dimanare; nisi certissimis signis probet divinam esse legationem eorum quorum ministerio utitur. Cum itaque lumine naturali seu ratione id constare non possit, siquidem, ex hypothesi, agitur de veritatibus ac præceptis quæ ratio non attingit, Deus in sua potestate habet alia media quibus probare possit se esse locutum. Hæc autem media sunt extrinseca, sunt testimonia et signa quæ esse non possunt alia à miraculis.

Ergo Deus potest viâ miraculorum homines edocere, divinamque, eorum quorum ministerio utitur, legationem ostendere. Porro, si miracula quæ in veteri et in novo Testamento perleguntur, vim non haberent probandi; si miraculis adeò splendidis mosaicæ et christianæ religionis divinitas firmissimè non assereretur, indè sequeretur Deum non posse viâ miraculorum homines edocere, nec illum in sua potestate habere media quibus probare possit se esse locutum, cum miracula non possint esse majora iis quæ in veteri et in novo Testamento commemorantur.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

OBJ. 4°. Plurimi non experiuntur propensionem quam miraculis semper conjunctam esse asserimus; ergo commentitia est, minimèque à natura mentibus humanis insita.

R. 1°. N. ANT. Nemo est enim, si sincerus esse velit, qui non fateatur se naturaliter moveri ad credendam religionem confirmatam miraculis. Id perveniunt ipsi deistæ plures, qui fatentur religionem miraculis firmatam esse divinam, præsertim si tot et tanta sint miracula quot et quanta in Pentateucho referuntur. Id evincit consensus omnium hominum, qui semper miracula in suæ religionis confirmationem jactarunt. Nonnulli quidem, cupiditatibus obcæcati, amore novitatis abrepti, qui nomen per ora hominum volitare cupiunt, sese hanc propensionem minimè experiri garriunt, huicque animi inclinationi resistunt. At verò, quid

indè contrà nos concludi potest? Nonne propensione naturali ad amandos parentes, imò ad amandos alios omnes homines impellimur? Quot sunt tamen, qui huic propensioni quam reverà experiuntur, obsistant!

2°. N. CONSEQ. Etsi enim quidam hanc propensionem non experirentur, indè minimè conficeretur illam non esse naturalem, sed illos homines eam extinxisse vel præfocasse. Sic posito testimonio sensuum circà existentiam corporum, naturaliter propensi sumus ad credendum existere corpora. Quidam tamen eò insanjæ devenerunt, ut hanc propensionem extinxerint, corporumque existentiam in dubium vocaverint, saltem si ipsorum scriptis fides adhibenda sit.

OBJ. 2°. Si hæc propensio esset naturalis, consensus miraculis Christi denegari non potuisset; hinc ii omnes judæi qui Christi miraculorum testes fuerant, religionem christianam amplexi fuissent: atqui ita non est.

R. N. MAJ. Miracula enim possunt naturaliter ad assensum movere, licèt non necessariò. Potest fieri ut, propter cupiditatem pondus, ad eorum vim non attendatur, et ipsis assensus non præbeat, uti constat exemplis modò appellatis, tum propensionis naturalis quâ ad amandos parentes inclinamur, tum propensionis quâ movemur ad credendam existentiam corporum; cui duplici propensioni, licèt naturali, tamen necessarius non datur assensus, sed cui obsistunt nonnulli. Equidem, si sufficiens daretur attentio, si frangerentur cupiditates, si animi appetitiones rationi subjicerentur, existimo consensum tunc fore necessarium; sed cùm homines non semper sic sese gerant, hinc cupiditates

pondus oppositum efficiunt, cui sæpè datur obsequium. Hinc plures religionem christianam non admitterunt, etsi testes fuerint miraculorum quæ in ejus gratiam edita fuerunt

Ex his liquet sit distingui posse majorem. Si hæc propensio esset naturalis, consensus miraculis esset necessarius, si sufficiens daretur attentio et coërcerentur cupiditates, concedo: secùs, nego.

OBJ. 5°. Cum Cive Genevensi et ferè omnibus Deistis. Mali spiritus seu dæmones possunt edere miracula, ut hominibus falsam religionem suadeant; ergo miracula non probant divinitatem religionis in cujus confirmationem peracta sunt.

Cùm hæc objectio sæpè sit in ore Deistarum, indè sedulò nobis solvenda est.

R. 1°. Mirum esse incredulos dæmonibus tribuere potestatem edendi miracula, cùm rejiciant revelationem ex qua sola constat dæmonum existentia.

R. 2°. Theologos alios fateri dæmones posse facere miracula, alios istud negare. Itaque alii sentiunt dæmones neutiquàm posse leges naturæ infringere, et nunquàm posse patrare miracula, Deumque illis tantam potestatem non concessisse. Alii admittunt quidem dæmones, ita concedente Deo, posse efficere miracula, Deumque posse malis angelis uti, sicut bonis, ad operanda multa in orbe universo prodigia: at verò contendunt hos dæmones nunquàm posse hæc perpetrare in confirmationem erroris, quia, inquirunt, si Deus illud permitteret, tunc ipse auctoritatem et fidem erroribus fabulisque conciliaret.

Alii sentiunt dæmones posse efficere miracula in confirmationem erroris, sed improprie dicta, secundi ordinis, non ita splendida: minimè verò miracula primi ordinis, proprie dicta et primaria, qualis est, v. g. resurrectio mortui: quæ quidem miracula primi ordinis et splendidiora, juxta eos, solius Dei propria sunt. Demùm alii contendunt dæmones posse patrare miracula proprie dicta, et verè posse leges naturæ infringere, posse v. g. morbos, saltem plures, curare. Nullus est tamen quem sciam qui expressè affirmaverit dæmones posse quæcumque miracula efficere, etiam splendidiora, v. g. efficere ut sol sistat, ut mortuus resurgat.

Qui contendunt dæmones posse efficere miracula, suam sententiam probare aggrediuntur. 1º. Ex miraculis et curationibus olim apud paganos factis, v. g. ab Æsculapio. 2º. Ex consensu Sanctorum Patrum quos ad se trahunt, quantum possunt. 3º. Ex ratione, quia, inquiunt, non repugnat Deum illis talem potestatem concedere. 4º. Ex Scripturis, v. g. Exodi, cap. 7, in quo Magi Pharaonis virgas suas in dracones vertisse et alia plura prodigia edidisse referuntur; ex lib. 4, Reg. cap. 28, in quo Pythonissa animam Samuëlis ex inferis vocavit; ex Matth. 4, in quo Christus super pinnaculum templi fuit à dæmone translatus; ex futuris virtutibus, prodigiis, et signis Antichristi.

Idem theologi regulas seu notas subministrant quibus miracula divina à diabolicis secernantur: nempe, inquiunt, vel doctrina, in cujus gratiam patrantur miracula, evidenter et primo intuitu, etiam respectu

indoctorum, repugnat, qualis est idolorum cultus; vel evidenter vera est et bona; vel indifferens, possibilis, probabilis, captum humanum superans. Si primum, miracula quæ tunc patrantur sunt diabolica, cum solus diabolus possit miracula edere in confirmationem erroris, non verò Deus, nec angeli boni. Si secundum, miracula sunt divina, cum dæmones non possint veram confirmare religionem. Si tertium, id est, si doctrina sit indifferens, probabilis, possibilis, vel captum superans, tum vel nullus est miraculorum conflictus, tunc illa miracula necessariò sunt divina; aliòquin non esset medium detegendi erroris; vel adest miraculorum conflictus, et tunc Deus necessariò perpetrabit miracula plura numero vel splendidiora, ut à Moise factum est respectu magorum Pharaonis; sicque ex circumstantiis extrinsecis semper dignoscitur opus divinum.

Qui verò contendunt dæmones nullum posse efficere miraculum, suam sententiam stabilire conantur ex multis ratiociniis, præsertim quia Deus homines in errorem induceret. Plures etiam afferunt Scripturæ textus, v. g. *qui facit mirabilia solus*, etc.

Quidquid sit de illa controversia quam inter se movent theologi, in ea non immorabimur, cum animus sit, ut jam notavimus, non theologicas quæstiones exagitare, sed Deistas refellere. Igitur, ne Deistæ ex illa controversia aliquantulam utilitatem percipere videantur, ipsos in utraque sententia confutabimus, nempe demonstrando, quidquid sit de illa disputatione, miraculis in Pentateucho et Evangelio memoratis divini-

tatem religionis mosaïcæ et christianæ evidentissimè comprobari. Igitur sic.

R. Vel dæmones possunt efficere miracula, vel non. 1º. Si non possint, ergo solus Deus edidit miracula quæ in Pentateucho et Evangelio facta perleguntur, in confirmationem religionis mosaïcæ et christianæ; ergo religio christiana et mosaïca divina est. Si dæmones possint efficere miracula, nihiloseciùs tamen valet argumentatio nostra. Licèt enim dæmones, ita concedente Deo, possint efficere miracula, tamen certum est Deum solum posse esse autorem eorum omnium quæ in Pentateucho et Evangelio perleguntur.

Prima ratio est quia si dæmones tot et tanta miracula patravissent in gratiam erroris, ergo homines naturali et ineluctabili propensione in errorem impulsu fuissent; siquidem naturali propensione inclinantur ad credendam religionem tantis fultam miraculis: atqui tamen, uti ex probationibus constat, homines non possunt propensione naturali in errorem impelli.

Secunda ratio est quia si dæmones eorum omnium operum et miraculorum quæ in Codicibus Sacris perleguntur essent effectores, si tanta foret eorum potestas, summum igitur in creaturas et orbem dominium haberent, ipsique Deo potentiâ non cederent. Quo nihil absurdum magis aut impium dici potest.

Tertia est quia tunc divina potestas à potentia dæmonum distingui non posset, Deusque nihil proprium sibi reservasset.

Quarta est quia si tanta foret eorum potestas, si tantas partes in rerum administratione haberent, sanè

rerum administratio nec esset sancta, nec sapiens, nec justa, uti in probationibus dictum est.

Quinta est quia dæmones ex natura sua sunt mali et humano generi hostes infensissimi; ergo hanc suam potestatem, si tantam possiderent, in hominum perniciem exercerent, illos malis obruerent, etc. atqui tamen, innumera Pentateuchi miracula, v. g. esca cœlestis, liberatio à servitute ægyptiaca; omnia Evangelii miracula, sanationes, mortuorum ad vitam revocatio, etc. sunt in bonum hominis; ergo non sunt à dæmone; sed à Deo profecta.

Sexta est quia dæmones, si miracula patrent, sanè ad perditionem hominum, ad progressum cupiditatum, diversorumque scelerum: atqui tamen, religio mosaïca et christiana sancta est, cupiditatibus adversa. Religio christiana præsertim, quamquam multi sint ipsius præceptis rebelles, tamen infinita extinxit vitia, innumeras adduxit virtutes hucusquè incognitas; sancta est in suis principiis moralibus, Deistis vulgò fatentibus, uno verbo, ab ipsius institutione virtus fuit frequentior, vitium rarius: dæmones igitur debuissent illam impedire, nedum illam miraculis confirmarent.

Septima est quia hæc miracula nomine Dei creatoris patrata sunt; ergo non à dæmone, sed à Deo ducunt originem.

Octava est quia Christus in Evangelio dicitur eiecisse dæmonia. Sed nemo contra seipsum pugnat. Ergo miracula Christi dæmonibus tribuere, blasphemare est cum judæis.

Nona est quia, uti in ultima probatione diximus, si

hæc omnia opera essent diabolica, Deus debuisset nobis suppeditare medium detegendi erroris, debuisset nobis subministrare rationem quam possemus vi et ponderi illorum miraculorum opponere; aliòquin, in religione quæ nobis credenda proponitur, necessariò erraremus: atqui, ut ex dictis constat, tale medium nobis non subministravit; ergo, etc.

R. 5°. In ipsa sententia eorum theologorum, juxta quos dæmones possunt patrare miracula, meliorem non esse causam Deistarum, tum propter omnes rationes modò laudatas, tum quia, juxta illos theologos, quoties miracula ediderunt (si tamen verè ediderint, si omnia quæ ipsis tribuuntur non fuerint fraudis, artis, et industriæ humanæ effectus), adfuit medium detegendi erroris. Sic, inquirunt, miracula magorum Pharaonis à miraculis divinis splendidioribus fuerunt superata, adeò ut ipsi magi Dei digitum agnoverint. Sic miracula paganorum (si tamen adfuerint) religionis ethnicae, idolorumque cultûs insulitate evidenti, nec non perversitate omnibus hominibus attentis conspicuâ, diabolica, demonstrabantur. Prodigiiis Antichristi et aliorum prophetarum religioni christianæ adversantium monuit Christus non esse fidendum, ecclesiam instituit quæ sit omnis erroris experta, quæque docebit quid de illis prodigiis sentiendum sit; ergo media instituit Deus quibus cognoscetur illa non esse divina. Insuper, hæc Antichristi et aliorum pseudo-prophetarum prodigia quæ Christianæ religioni adversantur, prædicta fuere, et aliundè splendidioribus Christi miraculis superantur, religioni revelatæ antiquiori et in æternum duraturæ

opponuntur; ergo non est periculum errandi. Quantum ad multa alia miracula quæ dæmonibus tribuuntur; v. g. Christi translatio in pinnaculum templi, evocatio animæ Samuëlis, non sunt patrata in confirmationem alicujus doctrinæ; ergo non possunt in errorem inducere. Quoties ergo dæmones prodigia et miracula ediderunt in confirmationem alicujus doctrinæ (si tamen valeat illa sententia) toties Deus subministravit medium detegendi erroris, nempe, vel evidentem doctrinæ insulstatem et perversitatem, vel miracula splendidiora opposita, vel præmonitum adversus hæc signa, etc. ergo pariter, si miracula quæ in Pentateucho et Evangelio memorantur, essent dæmonis opera, medium subministrasset Deus erroris detegendi, seu notas quibus hæc opera cognoscerentur diabolica: atqui tamen, illud non præstitit; doctrina enim Moïsis et Christi non est evidenter repugnans, vel perversa; miracula quibus firmatur illa religio aliis splendidioribus non fuerunt superata; nec Deus monuit illis miraculis non esse fidendum. Ergo hæc miracula sunt divina; ergo in ipsa sententia eorum qui dicunt dæmones posse efficere miracula, deistæ planè revincuntur.

Præterea, iis quæ ad miracula Antichristi et magorum Pharaonis dicta sunt, quæ quidem ad ea respuenda sufficiunt, multi addunt hæc prodigia esse mendacia, ementita, merasque præstigias in quibus nihil reale, quæ à miraculis Christi et Moïsis toto cœlo distant, et à quibus facillè secerni potuerunt aut poterunt.

INST. Deus permittit ut dæmones nos tentent, nosque in errorem et vitia inducant; ergo Deus per-